

Drets Humans

- ❑ El relator especial de l'ONU sobre execucions extrajudicials va expressar la seva preocupació que una nova llei pugui restablir la pena de mort de forma encoberta a Guatemala.
- ❑ Es va produir una violenta repressió a les manifestacions de la comunitat tibetana a l'Índia, Nepal i la Xina.
- ❑ El Tribunal Europeu de Drets Humans va reafirmar que la prohibició de deportar persones a països on puguin córrer el risc de patir tortures és absoluta i incondicional.
- ❑ El fiscal de la CPI va reiterar que no pot haver-hi impunitat per a les persones culpables de crims de guerra a l'Àfrica, ni tan sols quan estigui en marxa un procés de pau.
- ❑ Es van reprendre els treballs de la Comissió de la Veritat a Libèria.

En el present capítol s'analitza la situació relativa als drets humans a partir del seguiment dut a terme per organitzacions no governamentals de drets humans així com per organitzacions internacionals i intergovernamentals. El primer apartat fa referència a la situació dels drets humans i del Dret Internacional Humanitari (DIH) a escala internacional mentre que en el segon s'analitzen diferents mecanismes de justícia transicional (JT).

7.1. Drets humans i Dret Internacional Humanitari (DIH): anàlisi de la situació a escala internacional

Aquest apartat mostra els aspectes més rellevants de la situació dels drets humans i del DIH durant el primer trimestre de l'any. Destaca igualment alguns aspectes importants en l'àmbit de la lluita antiterrorista i els drets humans.

a) Drets humans: situació a escala internacional

Durant el trimestre es van seguir produint, entre d'altres, abusos per part dels cossos de seguretat de l'Estat i de les forces armades durant el desenvolupament de les seves funcions.

En el continent africà, diverses organitzacions de defensa dels drets humans locals i internacionals van acusar les forces de seguretat txadianes de perpetrar nombrosos arrestos arbitraris d'opositors polítics al govern durant l'estat d'emergència imposat el 14 de febrer pel govern del Txad, tot i que el dret internacional garanteix la inviolabilitat d'una sèrie de drets en aquest tipus de situacions. Paral·lelament, al Camerun les mobilitzacions per la vaga del sector de transports es van convertir en manifestacions contra el govern, i la forta repressió policial va provocar més de 17 morts en una setmana d'enfrontaments en la capital. El govern de Gabon va prohibir temporalment les activitats de 20 ONG per suposada interferència en assumptes polítics. Respecte a Kenya, cal destacar els abusos comesos, la impunitat generalitzada i l'ús excessiu de la força per part de la policia durant les manifestacions que van ocasionar centenars de morts arran de les eleccions presidencials.¹ També són destacables les violacions de drets humans perpetrades per la policia a Nigèria i la impunitat de què gaudeixen els seus responsables. Referent a això, Manfred Nowak, relator especial de l'ONU sobre la tortura, va denunciar en un informe que la tortura forma part intrínseca del *modus operandi* dels serveis de manteniment de l'ordre.²

A Zimbabwe, el govern va assetjar i intimidar de forma persistent a persones considerades oposidores al president Mugabe i, al març, va arribar a detenir unes 50 persones, dirigents de l'MDC i líders de la societat civil. Algunes d'aquestes persones van ser torturades. La policia

¹ Vegi's apartat de tensions.

² Manfred Nowak, Informe del Relator especial sobre la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants, Missió a Nigèria. A/HCR/7/3/Add.4 del 22 de novembre del 2007.

acostuma a detenir i maltractar persones que defensen els drets humans i activistes de l'MDC que participen en protestes pacífiques. Les persones detingudes amb freqüència són víctimes de maltractaments i no tenen accés a assistència lletrada, aliments ni medicines. Finalment, a la **RD Congo**, les organitzacions de drets humans van condemnar la mort de 16 persones en una presó de Mbuji-Mayi, així com les deficientes condicions de la major part de centres penitenciaris del país. El relator especial de l'ONU sobre la tortura, Manfred Nowak, va anunciar que el govern de **Guinea Equatorial** havia sol·licitat que s'ajornés la seva visita prevista per al mes de febrer fins al mes d'abril. Com a punt positiu del trimestre, en el continent africà el nou govern de **Somàlia** es va comprometre a posar fi a l'acorralament de periodistes en aquest país i a restaurar la llibertat de premsa. Segons la Coalició Somalí per a la Llibertat d'Expressió, l'any 2007 van morir un mínim de vuit periodistes, cinc van ser ferits i en van arrestar 42 més, quatre dels quals es troben encara detinguts.

Quadre 7.1. Què és la llibertat d'expressió?

La llibertat d'expressió és un dret humà d'importància cabdal ja que és el dret que permet la defensa, el gaudi i la promoció d'altres drets reprimits. És per aquesta raó també que aquest és un dels drets més atacat per règims repressors. És igualment un dret que està molt vinculat a d'altres, com per exemple la llibertat de pensament, de consciència o de religió, i de vegades és difícil deslligar-lo d'aquestes altres manifestacions de violacions de drets humans.

El dret a la llibertat d'expressió està recollit en nombrosos tractats internacionals i regionals vinculants per als Estats membres. La Declaració Universal de Drets Humans el defineix en el seu article 19 com un dret amb tres components: a) el dret a la llibertat d'expressió i d'opinió?, és a dir, el dret a respectar l'opinió de qualsevol persona, b) el dret a rebre informació i opinions i c) el dret a difondre-les per qualsevol tipus de mitjà (amb les úniques limitacions de preservar la llei, les llibertats dels altres? i les justes exigències morals? de tot Estat democràtic). Segons aquest article, tothom té dret a buscar, rebre i difondre informació i opinions sense ingerències, encara quan en la pràctica els textos legals de molts països incorporen límits per a frenar, per exemple, la incitació a la violència, la calúmia o la difamació. Per la seva banda, la jurisprudència dictada pels sistemes internacionals de protecció dels drets humans ofereix un marc ideal per a comprendre els estàndards de respecte i garantia a la protecció d'aquest dret. En aquest context és la Convenció Americana de Drets Humans aquella que perfila garanties més àmplies per a reduir al mínim les restriccions a la lliure circulació d'idees i opinions. Finalment, el Sistema Europeu, a través de la seva Cort, així com el Sistema Universal, per la via del Relator sobre llibertat d'opinió i d'expressió i el Comitè de Drets Humans de Nacions Unides, han realitzat diverses aportacions primordials que nodreixen la doctrina sobre les garanties a aquest dret.

Respecte a la situació dels drets humans en el **continent americà**, aquest mateix Relator va confirmar l'existència de casos de tortura en la base militar nord-americana de l'illa britànica de Diego García entre els anys 2002 i 2003, una denúncia que els **EUA** sempre han rebutjat. A **Colòmbia**, les ambaixades de vuit països (Suècia, Espanya, Canadà, Noruega, Veneçuela, Equador, Bolívia i Argentina) i un grup de 27 institucions defensores dels drets humans van elevar davant la Defensoria del Poble de Colòmbia i del govern la seva veu de preocupació i protesta per l'assassinat de 10 sindicalistes i les amenaces contra opositors al govern en els tres primers mesos d'aquest any. Per la seva banda, Philip Alston, relator especial de l'ONU sobre execucions extrajudicials, sumàries o arbitràries, va expressar la seva preocupació que la Llei reguladora de la commutació de la pena per als condemnats a mort a **Guatemala** violi el dret internacional dels drets humans i comporti restablir la pena de mort de forma encoberta. Cal esmentar finalment que al **Perú** quatre persones van morir i 150 més van ser detingudes durant els enfrontaments entre la policia i diversos col·lectius de camperols que protestaven en diverses províncies del país contra la política agrària del govern.

En el **continent asiàtic**, és de destacar la violenta repressió de les autoritats xineses contra les reivindicacions de la comunitat tibetana al **Tibet**. Aquests disturbis són els més greus dels últims 20 anys. El govern tibetà en l'exili va declarar que 140 persones havien mort i que unes 660 havien estat detingudes des que el passat 10 de març s'iniciessin les protestes. Segons Nacions Unides, també haurien estat detingudes al Nepal unes 475 persones com a conseqüència de la repressió de manifestacions de mateix signe. Davant aquesta situació, Louise Arbour, Alta Comissionada de l'ONU per als Drets Humans, va expressar la seva inquietud per l'augment de les tensions entre manifestants tibetans i les FFAA en aquest país, així com a la Xina i a l'Índia.³ Una altra qüestió a destacar a l'**Índia**, és l'advertència del relator especial de Nacions Unides sobre llibertat de religió i creences, Asma Jahangir, que va alertar que el país s'enfronta actualment a un risc real d'erupció de violència comunitària d'arrels religioses davant el persistent clima d'impunitat que envolta aquesta qüestió.

En el sud-est asiàtic, és igualment destacable que ACNUR i diverses organitzacions de drets humans expressessin la seva preocupació per la deportació de 12 persones refugiades d'ètnia hmong de **Tailàndia** a Laos, on no estarien garantides les seves condicions de seguretat. Algunes organitzacions temen que en els pròxims mesos 8.000 persones més puguin veure's afectades per noves deportacions, un fet que va constituir un altre senyal d'alerta en aquest continent.

Un altre fet especialment destacable va ser la tercera visita a **Myanmar** de l'enviat especial del secretari general, Ibrahim Gambari, la primera des de la repressió de la Junta contra les protestes organitzades per monjos budistes en els mesos d'agost i setembre del 2007. Durant la seva visita es va reunir amb la líder de l'NLD, Aung San Suu Kyi, que continua en arrest domiciliari, amb diversos líders de grups ètnics i amb l'òrgan creat per la Junta per a redactar el projecte de nova constitució que serà presentada a referèndum al maig. L'objectiu del viatge de Gambari era sol·licitar a la Junta que reformés el seu projecte de Constitució perquè permetés la participació de Suu Kyi en les pròximes eleccions, a més de demanar l'alliberament dels presos polítics i la supervisió del referèndum constitucional per part d'observadors internacionals. Totes aquestes peticions van ser desestimades per la Junta per segona vegada consecutiva. Paral·lelament, la Junta va restringir encara més el treball de les ONG internacionals en el país i a partir d'ara només podran dur a terme les seves activitats si compten amb la supervisió de, com a mínim, un membre del departament de salut.

A l'**Àsia central** es van produir diversos esdeveniments positius pel que fa les llibertats fonamentals. L'**Uzbekistan** va reobrir les presons a les visites del Comitè Internacional de la Creu Roja, després que aquestes es prohibissin arran dels fets d'Andijan al maig del 2005, quan centenars de manifestants van morir per trets de les forces de seguretat. I, paral·lelament, els grups de drets humans van acollir amb agrat una nova i inesperada amnistia. El president del **Turkmenistan**, Gurbanguly Berdymukhammedov, va anunciar també una nova amnistia que no incloïa, no obstant això, als dissidents i defensors dels drets humans més coneguts del país.

En la **regió del Caucas**, Miklos Haraszi, representant de l'OSCE per als mitjans de comunicació, va declarar que els casos recents d'empresonament de periodistes independents a **Azerbaidjan** per motius aliens a la seva professió formen part d'un pla preconcebut per a reprimir les veus crítiques. Per la seva banda, el president d'**Armènia** va aixecar l'estat d'emergència decretat l'1 de març, i el Comissionat de Drets Humans del Consell d'Europa, Thomas Hammarberg, va manifestar la seva preocupació pels maltractaments soferts per opositors mentre estaven detinguts en custòdia. Un altre punt d'atenció durant el trimestre va ser **Geòrgia**, on més de quaranta presos van presentar una demanda d'indemnització per maltractaments i intimidació, i per les dues morts esdevingudes en presons del país. L'Alta Comissionada, Louise Arbour, va realitzar una visita de tres dies a aquest país i va assenyalar que, si bé s'havien produït alguns avenços, calia que les persones detingudes tinguessin accés als serveis mèdics i que se solucionés l'amuntegament en les presons.

³ Vegi's apartat de tensions.

Respecte a la greu situació dels drets humans a Rússia, les organitzacions de drets humans van denunciar que el govern va restringir dràsticament la llibertat d'expressió i d'associació durant el període previ a les eleccions parlamentàries. Per la seva banda, Human Rights Watch va denunciar que la nova legislació atorga amplis poders a l'Estat per a interferir en la tasca de les ONG, ja que concedeix el control de les ONG al Servei de Registres. Respecte a Txetxènia, l'ONG russa Memorial va constatar a principis d'aquest any una millora en matèria de drets humans amb una reducció significativa del nombre de segrestos.

Finalment, cal destacar que Louise Arbour va declarar que algunes clàusules de la **Carta Àrab de Drets Humans** no s'ajusten a la normativa internacional com, per exemple, l'aplicació de la pena de mort a menors, el tracte que ofereix a les dones i als no nacionals, i la seva comparació del sionisme amb el racisme. La Carta Àrab va entrar en vigor a principis d'any després que set països en ratifiquessin el text. A Europa va entrar en vigor la **Convenció sobre l'Acció contra el Tràfic de Persones del Consell d'Europa**, centrada en la protecció de les víctimes, així com en la prevenció del tràfic humà. Aquesta convenció també té l'objectiu d'aconseguir que els responsables d'aquest tipus de violació siguin processats.

b) Drets humans i Dret Internacional Humanitari en contextos de conflicte armat

Durant el trimestre, la població civil ha seguit estant greument afectada pels conflictes armats, malgrat la protecció formal que li brinda el DIH.

Un dels col·lectius especialment sensibles al conflicte és el dels menors, i així va quedar novament plasmat en l'informe sobre menors soldats presentat durant aquest primer trimestre pel secretari general de l'ONU. El secretari general de l'ONU va enumerar i va denunciar els governs i grups armats d'oposició que recluten menors en conflictes armats, va demanar que es prenguin sancions diplomàtiques i va sol·licitar al Consell de Seguretat de les Nacions Unides poder dur davant la Cort Penal Internacional els casos de violacions de drets humans contra menors en conflictes armats. En aquest informe s'assegura que 57 grups armats han reclutat menors durant el 2007, 17 més que l'any anterior.⁴ Per la seva banda, la representant especial del secretari general de l'ONU per a Menors i Conflicte Armat, Radhika Coomaraswamy, també va instar el Consell de Seguretat a prendre mesures concretes i dirigides contra els grups armats que utilitzen a menors en conflictes armats al voltant del món. Així mateix, la representant especial ha llançat una advertència sobre certes regions del món, especialment les regions africanes dels Grans Llacs i la Banya d'Àfrica. Per la seva banda, la directora executiva d'UNICEF, Ana M. Veneran, ha assegurat que és possible reintegrar els menors soldats utilitzats per FFAA i grups armats, una vegada se'ls ha proveït de l'assistència necessària per a convertir-se en membres actius per a les comunitats.

En el continent africà, va prosseguir una situació d'especial gravetat a **Darfur (Sudan)** i així ho va expressar Sima Samar, Relatora Especial sobre la situació dels drets humans en aquest país. Samar va assenyalar que tant l'exèrcit sudanès com els rebels de Darfur han comès greus violacions de drets humans i han fracassat en protegir a la població civil de les zones que es troben sota el seu control. Samar va denunciar en el seu informe els assassinats, violacions sexuals, arrestos arbitraris i impunitat que preval en la zona.

En el continent asiàtic, el Kashmiri American Council va condemnar el continuat ús de la repressió i les flagrants violacions de drets humans perpetrades per les forces de seguretat de l'Índia a **Catxemira**, que inclouen execucions extrajudicials, violacions, tortures, segrestos, detencions arbitràries, incendis provocats, saquejos i desaparicions. Finalment, Human Rights

⁴ S/2007/757 del 21 de desembre del 2007, a <<http://www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=s/2007/757>>.

Watch va acusar el govern de **Sri Lanka** de ser responsable del dramàtic augment d'execucions extrajudicials i altres violacions de drets humans.

Respecte a la política dels EUA a l'Iraq, el relator especial Manfred Nowak va declarar que els EUA li han denegat l'accés a les presons nord-americanes de l'Iraq a pesar que el Relator va assenyalar haver rebut informes fidedignes que apunten a una millora de les condicions en aquestes presons. Per la seva banda, Amnistia Internacional va denunciar al març que cinc anys després de la invasió nord-americana la situació de drets humans és molt negativa i preval un clima generalitzat d'impunitat.⁵ L'organització va assenyalar que els grups armats, inclosos els opositors del govern iraquiana i la força multinacional liderada pels EUA, són responsables de bombardejos indiscriminats, atacs suïcides, segrestos i tortures, i agrega que des de començaments del 2006 la violència s'ha intensificat i s'ha tornat més sectària. Amnistia Internacional va manifestar així mateix que la situació ha empitjorat a causa del fracàs de les autoritats en la investigació de les violacions de drets humans i en dur als responsables davant la justícia. Respecte als drets econòmics i socials, l'ONU va indicar en el primer trimestre de l'any que quatre milions d'iraquians passen fam i que el 40% de la població no té accés a aigua potable malgrat els ingressos procedents del petroli.

És de ressaltar, finalment, que respecte al conflicte entre **Israel i Palestina**, el Consell de Drets Humans de l'ONU va condemnar l'ofensiva d'Israel a la Franja de Gaza en una resolució aprovada durant la setena sessió d'aquest òrgan de les Nacions Unides. D'altra banda, Louise Arbour, Alta Comissionada de l'ONU per als Drets Humans, va sol·licitar una investigació imparcial sobre la mort de palestins durant els atacs perpetrats per Israel a la Franja de Gaza. Finalment, Amnistia Internacional va constatar que el nombre de morts relacionades amb el conflicte palestí-israelià ha descendit el 2007, però va alertar del deteriorament respecte als drets humans en els territoris ocupats i de l'augment en el nombre de palestins detinguts sense judici. Per la seva banda, experts en seguretat israelians van presentar un pla per a canviar l'actual sistema de restricció de moviments a Cisjordània després de qualificar-lo de perjudicial per a la població palestina i per al desenvolupament econòmic del territori. L'HRW va assenyalar per la seva banda que els talls d'electricitat i de combustibles que Israel ha imposat a Gaza equivalen a un càstig col·lectiu de la població civil i violen els compromisos adquirits per Israel en matèria de DIH.

c) Drets humans i terrorisme

La denominada "lluita contra el terrorisme internacional" sorgida arran de l'11-S va continuar violant drets i llibertats en diversos països, tal com es recull en aquest apartat. No obstant això, cal destacar de manera significativa dos fets rellevants que marquen un punt d'inflexió al respecte. El primer element el constitueix una resolució de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa que denuncia explícitament que la forma en què l'ONU i la UE gestionen les **l·listes de sospitosos vinculats amb el terrorisme internacional** viola els drets humans i l'Estat de dret, raó per la qual resta credibilitat a la lluita internacional contra el terrorisme. El text, elaborat pel suís Dick Marty, critica la creació d'un sistema de l·listes arbitràries en el qual no hi ha dret a ser escoltat, a presentar un recurs, a acudir a una instància independent i imparcial, ni a conèixer les acusacions presentades.⁶ Així mateix, Marty denuncia que ni l'ONU ni la UE han previst un mecanisme de sortida de persones o organitzacions de la llista.⁷ El segon element es va produir en l'àmbit del Tribunal Europeu de Drets Humans, que va reafirmar que la prohibició de deportar persones a països on puguin córrer el risc de patir tortures o maltractaments és absoluta i

⁵ Amnistia Internacional, *Irak: matanza y desesperación*, 17 de marzo de 2008. <<http://www.amnesty.org/es/news-and-updates/report/carnage-and-despair-iraq-20080317>>.

⁶ Vegi's l'informe a:

<<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1237569&Site=DC&BackColorInternet=F5CA75&BackColorIntranet=F5CA75&BackColorLogged=A9BACE>>

⁷ Comitè de Sancions contra Al-Qaida i els talibans (Comitè 1267 del Consell de Seguretat de l'ONU). <<http://www.un.org/spanish/sc/committees/1267/index.shtml>>. Comitè de Experts sobre terrorisme del Consell d'Europa <http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/fight_against_terrorism/>.

incondicional i no pot donar-se sota cap circumstància - ni tan sols sota l'amenaça de terrorisme o al·legant qüestions de seguretat nacional.⁸

D'altra banda, cal destacar que s'han produït avenços i reculades significatives en les llibertats fonamentals relacionats amb la lluita antiterrorista en diversos països. A continuació esmentem els casos més rellevants.

A **Algèria** el president Abdelaziz Bouteflika va afirmar a principis d'any que s'identificarà i es castigarà severament a aquells que utilitzin la tortura en la lluita contra el terrorisme. Aquesta mesura va sorgir arran de les denúncies presentades per organitzacions de drets humans afirmen que les forces armades van estar implicades en violacions sistemàtiques de drets humans durant el conflicte armat en els anys noranta.

Quadre 7.2. El sistema de reparacions a Algèria

Algèria va iniciar un programa per aconseguir la pau i la reconciliació l'any 2006 en un intent per part del president Abdelaziz Bouteflika de posar fi al conflicte armat que s'havia cobrat la vida d'aproximadament 200.000 persones des de començaments dels anys noranta. 23.396 persones han sol·licitat compensació per les pèrdues que els va ocasionar aquest període de violència. La llei de reconciliació del 2006 ofereix el perdó als grups que segueixen actius si aquests abandonen les armes, sempre que no siguin responsables de massacres o violacions sexuals, ni de les bombes llançades en llocs públics. Així mateix, ofereix una compensació a les famílies que estiguin sumides en la misèria per la mort o absència de parents que es van unir a la insurrecció, i a les persones que van ser acomiadades dels seus llocs de treball per tenir vincles amb aquesta. La llei també indemnitza les famílies que hagin perdut els seus éssers estimats si aquests han estat assassinats o han desaparegut per accions dels dos bàndols. D'acord al pla de reconciliació, l'any 2006 el govern hauria alliberat més de dos mil exrebels empresonats per la seva participació en el conflicte.

Als **EUA**, l'Agència Central d'Intel·ligència (CIA) va ser objecte d'una investigació per part del Departament de Justícia nord-americana respecte a la destrucció d'enregistraments de vídeo amb interrogatoris realitzats per nord-americans a sospitosos d'Al-Qaida a Guantànamo, que inclouen la utilització de la tècnica water-boarding.⁹ Respecte a la política antiterrorista dels EUA, a Àsia cal destacar els indicis de tortura de, com a mínim, dues persones sospitoses de terrorisme en una base secreta nord-americana a **Tailàndia**. També a Àsia, la lluita antiterrorista a **Sri Lanka** estaria comportant, segons Minority Rights Group (MRG), violacions de drets humans de les minories tàmil i musulmanes. En el seu últim informe, l'MRG va denunciar que les lleis antiterroristes del govern atorguen un excessiu poder a la policia per a detenir persones sospitoses.¹⁰ L'MRG va denunciar que aquestes mesures s'estan utilitzant en realitat per a arrestar centenars de tàmil, i acordonar, registrar i acorrallar les minories. Així mateix, va denunciar que aquestes lleis també s'utilitzen per a fer callar els mitjans de comunicació i reprimir les agències humanitàries i les organitzacions de drets humans. El govern de Sri Lanka ha justificat aquestes accions com part d'un compromís global en la lluita contra el terrorisme.

Finalment, va ser rellevant que un comitè del parlament d'**Ingushètia**, a la Federació russa, fes públic al febrer un informe sobre la situació en matèria de drets humans a la república, en el qual s'afirma que els mètodes il·legals adoptats des del 2002 per a la lluita contra el terrorisme, incloent assassinats, segrestos i desaparicions, han generat nombroses denúncies. L'informe insta a l'enviament d'un equip que investigui les violacions massives per les forces de seguretat russes dels drets constitucionals dels ciutadans en aquest context.

⁸ La unanimitat de la Gran Sala del Tribunal es va produir en el cas de Saadi versus Itàlia, en què les autoritats italianes van decidir deportar a Tunis en Nassim Saadi, ciutadà de Tunísia, amb residència a Itàlia. Saadi va ser condemnat a Tunísia a 20 anys de presó per delictes de terrorisme, durant la seva absència d'aquest país.

⁹ Simulacre d'asfíxia en què a la víctima se li tapa el cap amb una bossa de plàstic i se la submergeix en un cubell d'aigua.

¹⁰ Minorities Rights Group, *State of the World's Minorities 2007*. <<http://www.minorityrights.org/>>.

7.2. Justícia transicional

En aquest apartat es recullen els elements més significatius del trimestre en relació als diferents mecanismes que són objecte de debat o que són ja operatius en diversos països.¹¹

a) Amnisties i lluita contra la impunitat

És de destacar que en el trimestre han prosseguit les converses sobre amnisties en el marc de diverses negociacions de pau, especialment en el continent africà. S'han produït també en altres contextos reaccions de diversos sectors en favor de la lluita contra la impunitat en aquest àmbit.

El govern d'**Uganda** i el grup armat d'oposició LRA es van comprometre a signar l'acord final de pau el 5 d'abril. Tanmateix, el grup armat ha demanat a la Cort Penal Internacional (CPI) que retiri les ordres de recerca i captura que pesen sobre Joseph Kony, líder de l'LRA, i dos dels seus lloctinents abans de la signatura de l'acord, i això està representant una de les principals traves per a la signatura del mateix.¹² Malgrat això, la CPI va informar que les ordres d'arrest continuen vigents. El Tribunal Suprem ugandès va declarar estar estudiant establir una divisió especial per a jutjar als responsables de crims contra la humanitat, mentre que als responsables de delictes menors se'ls aplicaria el sistema de justícia tradicional Mato Oput. No obstant això, alguns experts assenyalen que el sistema judicial d'Uganda no té capacitat per a realitzar judicis independents sobre crims de guerra.

Quadre 7.3. Què és el Mato Oput?

La tradició del Mato Oput prové del grup ètnic acholi, especialment castigat per les accions de l'LRA en el nord d'Uganda. En els últims mesos s'ha considerat la possibilitat, enmig de la polèmica, que sigui un dels sistemes de justícia i reconciliació aplicables als membres de l'LRA. Alguns crítics addueixen que té únicament un valor simbòlic i manca de contingut punitiu. No obstant això, la comunitat acholi creu que el Mato Oput pot ser suficient com a sistema de perdó i reconciliació. El Mato Oput consisteix en una cerimònia en la qual la víctima i el victimari es col·loquen l'un davant de l'altre i sostenen un pal llarg entre ambdós davant dels ancians acholi. Aquests els instrueixen perquè mai més tornin a estar en conflicte i les dues parts trenquen dos ous amb els peus. Els ous representen la innocència i el trepitjar-los purifica les persones. Acte seguit, els ancians aboquen una ginebra elaborada amb arrels dins d'una carabassa col·locada al terra i ambdós, víctima i victimari, s'agenollen i beuen al mateix temps. Llavors el victimari ofereix la compensació que s'ha acordat pagar-li a la víctima o a la família de la víctima. Mato Oput significa 'beure les arrels de l'arbre oput?' i en la cerimònia de culminació, es col·loquen dos bens en direcció contrària als participants i se sacrifiquen a trossos. Després, cadascuna de les parts intercanvia els caps i més tard les parts del darrere del be. Seguidament el be es cuina aquesta mateixa nit i les parts mengen del mateix plat en un acte final de reconciliació. Alguns ex combatents de l'LRA s'han sotmès ja al ritual, demanant perdó a les víctimes i podent així tornar a les seves comunitats.

En la **RD Congo**, el govern i diversos grups rebels, entre els quals es troben els lleials al general dissident Laurent Nkunda, van tancar un acord de pau segons el qual als combatents de Nkunda se'ls concedirà l'amnistia per càrrecs d'insurrecció (delicte que comporta la pena de mort) però no per crims de guerra, de lesa humanitat o genocidi. De moment, el govern no ha renovat l'ordre

¹¹ S'entén per justícia transicional el conjunt de mecanismes judicials i extrajudicials que es posen en marxa en societats en transició d'un conflicte armat a la pau o d'una dictadura a la democràcia a fi i efecte d'afrontar un passat de violacions i d'abusos sistemàtics dels drets humans. Les principals estratègies de justícia transicional són jutjar (tribunals internacionals, mixtos, híbrids o internacionalitzats i tradicionals), reformar les institucions de l'Estat (forces de seguretat i càrrecs públics), buscar la veritat i l'aclariment històric (comissions oficials, no oficials, locals, internacionals), reparar les víctimes (restitució, indemnització, rehabilitació, compensació moral/memòria i garanties de no repetició), així com impulsar la reconciliació. El Boletín de Justicia Transicional que edita el Programa de Derechos Humanos ofereix informació detallada sobre els processos de justícia transicional. Es poden consultar a: <www.escolapau.org>.

¹² Joseph Kony enfronta 33 càrrecs per crims de lesa humanitat i crims de guerra.

d'arrest contra Nkunda per suposats crims de guerra quan els seus combatents van ocupar la ciutat de Bukavu el 2004, pel que es sembla que se li podria concedir una amnistia. Per la seva banda, el grup armat MEND de **Nigèria** (Delta Níger) va condicionar l'inici del diàleg a l'alliberament d'un dels seus líders i al decret d'una amnistia després que el vicepresident del govern, Goodluck Jonathan, assumís el lideratge de les negociacions. El govern de **Burundi** va afirmar per la seva banda que els líders de les FNL reprendran les negociacions al maig per a finalitzar l'acord de pau aconseguit al setembre del 2006 mentre un portaveu del grup armat va afirmar que el grup està disposat a tornar a les negociacions a condició que el parlament aprovi una llei d'immunitat per a tots els membres de les FNL.

A **Somàlia** l'organització Ismail Jimale Human Rights Centre va assenyalar que la principal causa de la crisi política i humanitària que viu el país és la cultura d'impunitat que impera. L'organització va assenyalar la decepció que ha generat entre la societat civil el fet que el Consell de Seguretat de l'ONU hagi renovat el mandat de la força de manteniment de la pau de la UA però no hagi advertit de possibles denúncies davant la CPI. En aquesta línia i respecte a l'**Afganistan**, Louise Arbour va declarar al març que el govern hauria de realitzar un major esforç per a dur als responsables de violacions de drets humans davant la justícia, i va assenyalar que, llevat que es faci front a la impunitat, els crims comesos en el passat seguiran minant el futur del país. El 2005 el govern va adoptar un pla per a fer front a aquests abusos, aconseguir la pau i la justícia i fomentar la reconciliació nacional. No obstant això, Arbour va expressar sentir-se decebuda per la falta de progrés realitzat fins a la data.

En el continent europeu i respecte al conflicte d'**Irlanda**, el Consultative Group on the Past va declarar que encara no havia arribat a cap conclusió però que pensa en la idea d'una amnistia per als paramilitars a canvi que aquests participin en el procés de recuperació de la veritat, proposta que va ocasionar una forta polèmica al país. En relació a això, dos catedràtics de la Queen's University van publicar un document a principis d'any en el qual afirmen que els presos paramilitars que van ser posats en llibertat segons allò establert a l'acord de pau d'Irlanda del Nord ocupen un paper essencial en el manteniment de la pau.¹³ Els autors van assenyalar que molts dels convictes que van ser alliberats entre el 1998 i el 2000 estan liderant el diàleg en les seves comunitats entre protestants i catòlics. Finalment, a **Txetxènia (Rússia)**, el president txetxè, Ramzan Kadyrov, va anunciar al març que ha proposat al president rus una nova amnistia per a membres de grups rebels. Paral·lelament, representants de l'ONG Memorial es van reunir amb ell i el van instar a crear una comissió sobre desapareguts a la república.

b) La Cort Penal Internacional (CPI)

Les labors de la CPI a l'Àfrica són controvertides, com ja s'ha comentat amb referència a les accions contra els líders de l'LRA a **Uganda**. En relació a això, el fiscal de la CPI va reiterar que no pot haver-hi impunitat per a les persones culpables de crims de guerra a l'Àfrica, ni tan sols quan està en marxa un procés de pau. Luis Moreno-Ocampo va fer aquestes declaracions a l'arribar a la **Rep. Centreafricana** per a protegir una investigació sobre una sèrie de violacions de drets humans comeses durant el conflicte (2002-2003). Moreno-Ocampo va informar que en la RCA les violacions sexuals superen en nombre la resta de crims i que té previst reunir-se amb aproximadament 600 víctimes per a, entre d'altres coses, assegurar-los que els responsables seran duts davant la justícia. No obstant això, una delegació de l'LRA liderada per Matsanga i diversos advocats i assessors, va viatjar al març a l'Haia per a entrevistar-se amb membres del Registre de la CPI, incloent el conseller legal Phakiso Mochochoko.

És de ressaltar igualment l'arrest de Mathieu Ngudjolo Chui, ex líder del Front Integracionista Nacional (FN, en les seves sigles en anglès) de la **RD Congo** que va ser lliurat a la CPI a l'Havia.

¹³ Peter Shirlow i Kieran McEvoy, *Beyond the Wire. Former Prisoners and Conflict Transformation in Northern Ireland*. Pluto Press, 2008.

La CPI va manifestar que amb l'arrest de Metiéu N'udolo Khoi s'ha complert la primera fase de la investigació sobre els crims comesos per líders de grups armats actius a Fitori des de juliol del 2002. Es tracta del tercer congolès que es troba sota la custòdia de la SEPI, després de D'hommes Losange Trillo i de Germani Batanga.¹⁴ La Cort va agrair a les autoritats congoleeses la seva col·laboració i ha destacat que és la primera vegada que les autoritats del país arresten físicament a algú a sol·licitud de la Cort.¹⁵

La CPI va informar que el judici a Hissem-ne Cabré,, expresident del Txad, es celebrarà a Dakar (Senegal). Cabré està acusat de complicitat en tortures i crims contra la humanitat, però el Tribunal d'Apel·lacions va declarar que els tribunals senegalesos no tenen jurisdicció per a ocupar-se del cas, per la qual cosa les víctimes van acudir als tribunals belgues. Al novembre del 2005 un dels magistrats d'aquest país va emetre una ordre internacional d'arrest que segueix vigent. El president senegalès, Abdoulaye Wade, es va dirigir a la UA per a demanar assessorament i, al juliol del 2006, l'Assemblea de la Unió va demanar a Senegal que jutgés a Habré en nom d'Àfrica. No obstant això, el procés s'ha demorat i, en diverses ocasions, Bèlgica ha amenaçat el Senegal amb portar el cas davant el Tribunal Internacional de Justícia de l'ONU, que resol discrepàncies entre Estats. Ningú a Dakar ha sol·licitat el trasllat del cas ni s'ha nomenat el magistrat a càrrec de la investigació.

c) Tribunals Penals Internacionals ad hoc

Pel que fa al **Tribunal Penal Internacional per a Rwanda (TPIR)**, aquest va informar que espera que a l'abril d'aquest any finalitzin quatre judicis per a poder donar compliment al termini fixat per l'ONU segons el qual tots els casos pendents haurien de tancar-se al desembre del 2008 i les apel·lacions en el 2010. Els judicis pendents tenen implicats, per primera vegada, alts comandaments militars de Rwanda, de manera que es podria aclarir la responsabilitat de l'exèrcit. D'altra banda, el fiscal Hassan Jallow va assenyalar que entre els fugitius es troben cinc dels principals autors del genocidi del 1994 (Felicien Kabuga, Protais Mpiranya, Augustin Bizimana, Augustin Ndirabatware i Idelphonse Nizeyimana) i va agregar que si aquestes persones no són detingudes abans de finals d'any, l'Oficina del Fiscal sol·licitarà que els casos es traslladin als tribunals nacionals.

És de destacar que el govern de Rwanda i el TPIR van signar un acord que permet que les persones condemnades per aquest tribunal puguin complir condemna a Rwanda (altres països són França, Itàlia, Mali, Swazilàndia i Suïssa). L'acord ha estat rebut amb protestes per part de detinguts del TPIR que al·leguen que el seu trasllat significa la pena de mort. Amnistia Internacional va instar el TPIR que no dugués a terme aquests trasllats perquè la falta d'imparcialitat i equitat del sistema judicial ruandès és summament preocupant.

Respecte al **Tribunal Penal Internacional per a l'Ex-iugoslàvia (TPIY)**, el seu nou fiscal cap, Serge Brammertz, pretén donar prioritat a la captura de Radovan Karadzic i de Ratko Mladic, suposadament encoberts pel govern de Sèrbia. El TPIY havia de finalitzar el seu mandat en dos anys però Brammertz ha declarat que el tribunal romandrà obert fins que es produeixi l'arrest dels fugitius. D'altra banda, el Consell de Seguretat va autoritzar Ban Ki-moon, secretari general de l'ONU, a nomenar quatre jutges addicionals per al TPIY amb l'objectiu de complir la seva planificació de treball. El fiscal del TPIY va declarar que els generals croates Ivan Cermak, Mladen Markac i Ante Gotovina són responsables d'haver perseguit els serbis de la regió de Krajina encara que les seves respectives defenses argumenten que no existeixen proves fiables al respecte.

¹⁴ El judici a Thomas Lubanga Dyilo es va iniciar el 31 de març, mentre que el judici a Germain Katanga, reclus en un centre de detenció holandès, ha estat ajornat sense data per tal que els seus advocats defensors disposin de més temps per a preparar la seva defensa.

¹⁵ Ngudjolo està acusat d'haver dissenyat i executat la massacre comesa al febrer del 2003 a Bogoro, al nord-est de la província d'Ituri, a la RD Congo, ja que sobre ell pesen tres càrrecs de crims contra la humanitat i sis de crims de guerra, entre els quals s'inclouen l'esclavitud sexual i l'ús de menors soldats.

d) Tribunals Penals mixtes, híbrids o internacionalitzats

El **Tribunal Especial de les Nacions Unides per a Sierra Leone** va ratificar les llargues condemnes dictades l'any passat contra els tres ex líders rebels del Consell Revolucionari de les Forces Armades (AFRC, per les seves sigles en anglès) Alex Tamba Brima, Santigie Borbor Kanu i Brima Bazzy Kamara. A principis d'any, es va reprendre el judici a l'expresident de Libèria, Charles Taylor, amb sis mesos de retard. El primer testimoni va declarar que els rebels de Sierra Leone protegits per Taylor van mutilar i atemorir la població civil per a fer-se amb les mines de diamants i que Taylor va utilitzar els beneficis per a adquirir armes. Joseph Marzah, al·lies Zigzag, que es va declarar a si mateix comandant d'un esquadró de la mort lleial a l'expresident Charles Taylor de Libèria, va descriure tàctiques macabres durant el seu testimoni.

Respecte a les **Càmeres Extraordinàries en les Corts de Cambodja**, els judicis de les quals es van iniciar el 2007, cal destacar la participació de la Unitat de les Víctimes per primera vegada com a part civil amb drets processals en un tribunal encarregat d'investigar crims de guerra, crims contra la humanitat o genocidis. Segons la normativa del Tribunal, les víctimes gaudeixen de drets que inclouen la participació en les investigacions, disposar de representació legal, citar a testimonis i formular preguntes a l'acusat. Nuon Chea, adjunt de Pol Pot i ideòleg del règim, va comparèixer davant el Tribunal per a demanar la llibertat sota fiança fins a la celebració del seu judici. El procés judicial prossegueix enmig de problemes d'independència i de dificultats financeres, ja que el tribunal ja no disposa de fons i necessita convèncer als donants internacionals que els diners addicionals que rebí seran utilitzats eficaçment.

Respecte al **Líban**, el secretari general de l'ONU va informar que el tribunal internacional establert per a jutjar l'assassinat de l'exprimer ministre Rafiq Hariri havia iniciat la seva fase de posada en marxa, després d'haver completat la fase preparatòria que incloïa la signatura d'un acord amb els Països Baixos per a albergar els procediments judicials.¹⁶ La selecció de jutges i del fiscal també ha estat completada i un pressupost provisional serà pròximament lliurat al comitè de gestió del tribunal.

e) Justícia ordinària i sistemes tradicionals de justícia

La justícia ordinària va continuar les seves tasques a favor de la consolidació de la construcció de pau en països en procés de justícia transicional. A Espanya, el jutge espanyol Fernando Andreu va dictar 40 ordres d'arrest contra oficials ruandesos per l'assassinat de nou ciutadans espanyols a Rwanda, i va declarar que disposa de proves sobre la implicació de l'actual president Paul Kagame. El govern de Rwanda va qualificar les ordres de falses i ridícules. Paral·lelament, Ban Ki-moon, secretari general de l'ONU, va elogiar el president, Paul Kagame, per les reformes en l'àmbit judicial posades en marxa després del conflicte. Així mateix va agregar que la judicatura ha experimentat moltes millores, de manera que el Tribunal Penal Internacional per a Rwanda pot transferir els casos que segueixen oberts al sistema nacional. També a Espanya, el jutge Santiago Pedraz va prendre declaració als supervivents del genocidi, sobre els crims contra la humanitat i altres abusos comesos pels militars contra la població maia a Guatemala en els anys 80 en el conegut com el 'Cas del Genocidi Guatemalenc'.

A **Rwanda**, els tribunals gacaca podrien modificar novament les seves lleis de manera que als suposats autors de genocidis considerats de segona categoria (és a dir, que no hagin planejat les accions) només se'ls apliqui un sistema de treball comunitari com a part de la condemna. La revisió contribuiria a reduir les condemnes tot i que únicament els acusats que confessin els seus crims i demanin perdó es beneficiaran d'aquest tipus de condemna. Es tractaria de la quarta esmena adoptada des de la seva creació el 2001. Els tribunals Gacaca, que haurien d'haver-se clausurat a la fi de l'any 2007, continuen funcionant en diverses regions a causa de l'acumulació de casos. El govern va anunciar també a principis d'any la seva intenció d'ampliar la jurisdicció

¹⁶ <<http://www.un.org/spanish/docs/report08/repl08.htm>>

dels tribunals tradicionals Gacaca de manera que aquests puguin cobrir tots els casos de genocidi, per a això caldria que el Parlament aprovés un projecte de llei al respecte. Aquesta modificació inclouria el trasllat de tots els judicis de primera instància que encara no s'hagin realitzat i permetria cobrir els casos de genocidi que es rebuin d'altres països o del TPIR. Fins fa poc, aquests tribunals no eren competents per als casos de 'primera categoria', a saber, de les persones que van planificar i van executar violacions durant el genocidi.

En el continent americà, diverses organitzacions de drets humans van declarar a principis d'any que la Genocide Accountability Act, signat pel president nord-americà George Bush el 21 de desembre del 2007, cobreix una llacuna jurídica al permetre que els EUA processin a individus per la seva participació en genocidis en altres països. També van manifestar que aquest nou decret ajudarà a prevenir que els EUA es converteixin en un refugi segur per a aquells que han perpetrat actes de genocidi.

A Bòsnia i Hercegovina van prosseguir els judicis en el sistema jurídic nacional després que el TPIY traslladés certs casos d'acusats amb rangs intermedis i inferiors al sistema nacional d'aquest país.¹⁷ Un recent informe d'Amnistia Internacional descriu que el Programa per a Jutges i Fiscals de la Missió de l'ONU a Kosovo ha fracassat en la seva tasca de deixar un llegat de fiscals, jutges i advocats defensors amb suficient experiència i formació per a poder jutjar els pitjors crims i denunciar els centenars de casos de crims de guerra i de lesa humanitat (inclosa la violació sexual i les desaparicions) que segueixen sense resoldre's set anys després que l'ONU es proposés reconstruir el sistema judicial de Kosovo.¹⁸

f) Comissions de recerca de la Veritat i altres comissions d'investigació

Tabla 7.1. Comissions de la Veritat i altres comissions d'investigació	
Comissionis en curs	
Libèria	La Comissió de la Veritat i la Reconciliació va reprendre les seves vistes interrompudes per falta de fons. Molts liberians que van assistir a la primera vista pública van expressar confusió sobre el veritable significat d'aquestes audiències, ja que els responsables no van a ser processats. Diversos grups de dones sota la pancarta de Grand Kru County Women van oferir testimoni davant la Comissió i van destacar la necessitat de crear un tribunal per a crims de guerra que jutgi els combatents que les van convertir en esclaves sexuals. La Comissió va citar Daniel Nyenpan, al·lies General Zico, acusat d'haver participat en diverses massacres en el Comtat de River Gee en el 2003 i que va negar la seva implicació en la massacrí malgrat el testimoniatge de diverses víctimes.
Nigèria	La Comissió de la Veritat i la Reconciliació de l'Estat de Rivers, creada per Chibuike Amaechi, el seu governador, per a investigar les causes dels disturbis i els conflictes violents que van tenir lloc en l'Estat, amplia la data límit per a la presentació de propostes per part del públic.
RD Congo	Una investigació realitzada per l'Oficina de l'Alt Comissionat de Drets Humans de l'ONU conclou que es van perpetrar greus violacions de drets humans durant els enfrontaments produïts entre les forces governamentals i els guàrdies de l'exvicepresident Jean-Pierre Bemba, el 22 i 23 de març del 2007 a Kinshasa. Unes 300 persones haurien perdut la vida durant aquest període i s'hauria executat sumàriament un mínim de 40 civils i membres del cos de seguretat de Bemba que prèviament s'haurien lliurat. No obstant això, les fosses comuns i els cadàvers sense identificar de persones trobades en el riu Congo van demostrar que el nombre d'execucions extrajudicials és significativament més elevat. L'equip que ha realitzat la investigació va instar les autoritats a explicar les mesures que es prendran pel que fa a les atrocitats comeses per les forces governamentals i el personal de seguretat.
	El govern va presentar un projecte de llei per suggeriment del Ministeri per a la Pau i la Reconstrucció per a la creació d'una Comissió de la Veritat i la Reconciliació sobre les greus violacions de drets humans perpetrades tant pel govern com pels maoistes durant el conflicte armat (febrer 1996 a novembre 2007). Aquesta estaria composta per no més de set membres i podria exigir als responsables que demanessin perdó a les víctimes o, donat el cas, recomanar al govern que emprengués accions contra els responsables. Així mateix

¹⁷ A data d'avui han sigut sis els casos traslladats a Bòsnia Hercegovina que impliquen un total de 10 acusats.

¹⁸ Amnistia Internacional, Kosovo (Sèrbia). *Debe reconducirse el fracaso de la misión de la ONU en el ámbito de la justicia*, <http://www.amnesty.org/en/alfresco_asset/22770333-c443-11dc-936f-d39cd95c35ed/eur700012008spa.pdf>.

Nepal	<p>podria recomanar la concessió d'amnisties fins i tot en el cas que els responsables haguessin comès greus violacions de drets humans o crims contra la humanitat en el desenvolupament del seu deure o amb l'objectiu d'aconseguir objectius polítics. No obstant això, el projecte de llei denega l'amnistia a persones que hagin estat implicades en els actes següents: qualsevol tipus d'assassinat comès després d'haver pres el control militar o que hagi estat perpetrat de manera cruel i inhumana, i la violació sexual. Algunes d'aquestes definicions han estat ja criticades per organismes de drets humans, i la Societat de Víctimes del conflicte per la Justícia a Nepal (CVSJM, per les seves sigles en anglès) va plantejar objeccions a la Comissió de la Veritat i a la Comissió sobre Desaparicions en relació als casos en què no es consulta a les víctimes, i es va mostrar contrària a les amnisties. Les Nacions Unides van advertir, per la seva banda, que la cultura de la impunitat en el país amenaça seriosament el procés de pau, ja que fins al moment no s'ha jutjat cap responsable de les violacions de drets humans comeses durant el conflicte armat.</p>
Comissions a debat	
Kenya	<p>La branca keniana de la Comissió Internacional de Juristes va reclamar al parlament la constitució de la Comissió de la Veritat, la Justícia i la Reconciliació. La Comissió estaria composta per set membres que investigarien les violacions de drets humans, incloses les comeses per l'Estat, grups o individus i la violència utilitzada per motius polítics. Així mateix, examinaria qüestions relacionades amb el desplaçament de comunitats, assentaments, assassinats i desnonaments, i analitzaria els delictes de caire econòmic, com són la corrupció i l'apropiació de terres. La Comissió, que es calcula que completaria el seu treball i lliuraria un informe final en el termini de dos anys, analitzaria els successos ocorreguts entre el 12 de desembre del 1963 i el 28 de febrer del 2008 i no admetria que es concedissin amnisties pels crims perpetrats en el passat.</p> <p>L'Equip Nacional per al Diàleg i la Reconciliació va aprovar la creació d'una Comissió d'Investigació sobre la Violència Post Electoral i d'un Comitè Independent per a revisar les eleccions del 2007. La Comissió Nacional de Drets Humans de Kenya va declarar que el parlament hauria de refermar constitucionalment l'avantprojecte sobre l'Acord Nacional de Reconciliació de Kenya perquè aquest fos vinculant i estigués protegit davant possibles interferències polítiques. La comissió va assenyalar així mateix que la legislació resultant hauria d'incloure reformes en la judicatura i en la policia, i que s'hauria de garantir una investigació imparcial i expeditiva de les greus violacions de drets humans que es van cometre després de les eleccions.</p>
Guatemala	<p>El president, Álvaro Colom, va anunciar que obrirà els arxius militars que abasten quatre dècades de guerra civil, en la qual van morir o van desaparèixer 250.000 civils, i va declarar que amb això es coneixerà la veritat dels fets i s'assentaran les bases per a la veritat i la justícia. La Comissió de la Veritat establerta per l'ONU el 1999 va concloure que l'exèrcit i els aparells de seguretat eren responsables de més del 90% de les morts, però fins a la data, el govern s'havia negat a seguir investigant aquest episodi. Els militars van declarar que no es trobaria cap prova en els arxius. Paral·lelament, centenars de persones es van manifestar per a commemorar les 200.000 persones que van morir o van desaparèixer durant el conflicte armat (1960-1996). Els manifestants van exigir al govern la reestructuració del Programa Nacional de Reparació, encarregat de les indemnitzacions als familiars de les víctimes.</p>
Bangladesh	<p>La Secretària General d'Amnistia Internacional, Irene Khan, va declarar que el govern ha de conduir els criminals de guerra davant la justícia, i va instar a crear una Comissió de la Veritat i una Comissió d'Investigació que reuneixin proves sobre els crims de guerra perpetrats de cara a un tribunal nacional.</p>